

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1335

Vragen van de leden **Van der Laan** en **Dittrich** (beiden D66) aan de minister van Justitie en de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, mw. Nijs, over de wijze waarop het OM de HBO-fraude heeft onderzocht. (Ingezonden 29 april 2003)

1
Herinnert u zich uw antwoorden op de vragen die wij gesteld hebben op 17 februari jl.¹

2
Kunt u uiteenzetten waarom u op vraag 3 «is dit de normale wijze waarop het OM fraudezaken onderzoekt? Wat is uw oordeel daarover?» geen antwoord heeft gegeven? Wilt u dat alsnog doen?

3
Waarom is, ondanks het opportuniteitsbeginsel, besloten om geen onderzoek te doen naar dubbele inschrijvingen of andere zaken die niet onder de aangifte van het ministerie van OCW vielen?

4
Welke, naar aanleiding van de aangifte van het ministerie van OCW vergaarde, gegevens worden nog nader onderzocht? Wat is het doel van dit onderzoek en door wie wordt het verricht?

5
Waarom heeft de bekentenis van een verdachte op de Saxion Hogescholen

IJsselland niet geleid tot nader onderzoek van de administratie? Kunt u garanderen dat er geen andere strafbare feiten aan te tonen zijn door middel van onderzoek met betrekking tot de administratie?

6
Is het gebruikelijk om bij het bewijzen van valsheid in geschrifte gebruik te maken van kopieën van documenten en hoe effectief is deze methode in het verleden gebleken?

7
Betekent het feit dat er geen spookstudenten zijn aangetroffen in de zin van niet bestaande personen dat er wel sprake is van spookstudenten in andere zin? Zo ja, in welke zin? Zo nee, heeft u wel naar andere vormen van spookstudenten (bijvoorbeeld: wel bestaande personen die nooit onderwijs bij de instelling hebben gevolgd en toch ingeschreven staan) gezocht?

8
Bent u van mening dat het OM voortvarend is opgetreden in het onderzoek naar de HBO-fraude?

9
Leidt de taakopvatting van het OM ertoe dat instellingen konden frauderen met als enig risico dat zij het bedrag waarvoor gefraudeerd is zouden moeten terugbetalen? Bent u van mening dat hier een verkeerd

signaal richting instellingen van uit gaat? Kunt u uiteenzetten of en zo ja, welke acties naast terugbetalingsacties mogelijk zijn?

10
Bent u bereid de in dezen van toepassing zijnde wetgeving aan te passen opdat instellingen die, zoals hier is gebeurd, in strijd hebben gehandeld met de evidente bedoeling van de wetgever, strafbaar zijn? Zo ja, wat zijn uw voornemens terzake?

¹ Aanhangsel Handelingen nr. 1174, vergaderjaar 2002–2003.

Antwoord

Antwoord van minister **Donner** (Justitie), mede namens de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen. (Ontvangen 26 mei 2003)

1
Ja.

2
De wijze waarop het OM fraudezaken onderzoekt is voorbehouden aan het OM. Ik heb geen aanleiding te veronderstellen dat het strafrechtelijke onderzoek onjuist of onzorgvuldig is of wordt uitgevoerd. Met betrekking tot de Saxion Hogescholen IJsselland zal het onderzoek worden beoordeeld door de rechter. Deze opvatting ligt

besloten in mijn beantwoording van uw eerdere vragen.

3

Het opportuniteitsbeginsel heeft geen betrekking op het verrichten van onderzoek maar op de beslissing tot vervolging; dit beginsel is in dezen dus niet aan de orde. De aangifte van het Ministerie van OCenW – en het daarop volgend strafrechtelijk onderzoek – is slechts één van de instrumenten geweest die zijn ingezet naar aanleiding van klachten over vermeende onregelmatigheden bij instellingen voor hoger beroeps onderwijs op het gebied van bekostiging. Zo is er door de departementale accountantsdienst van OCenW een intern onderzoek gedaan naar onregelmatigheden met de bekostiging van buitenlandse studenten bij zes HBO-instellingen. De uitkomst van dit onderzoek heeft vervolgens tot de aangifte geleid. In vervolg op het interne onderzoek van de accountantsdienst heeft er – in opdracht van de ministers van OCenW en van LNV – een «zelfreinigend onderzoek» plaatsgevonden, hetgeen heeft geresulteerd in het rapport «Ruimte voor Rekenschap» dat in december 2002 is uitgebracht. Tenslotte heeft de Algemene Rekenkamer – op verzoek van dezelfde ministers – dit proces en de uitkomsten daarvan aan een review onderworpen. Dit heeft geresulteerd in het rapport «Onregelmatigheden bekostiging (hoger) onderwijs» dat medio februari 2003 is gepubliceerd. Het OM heeft het gelet op deze andere instrumenten opportuun geoordeeld – mede gezien het feit dat er geen andere relevante strafbepalingen in de WHW voorhanden waren en het strafrechtelijk onderzoek dus diende te worden gericht op commune delicten – geen strafrechtelijk onderzoek te doen naar zaken die buiten de aangifte vielen, nog daargelaten dat prudent dient te worden omgegaan met de beschikbare opsporings- en vervolgingscapaciteit in het algemeen.

4

Daar het hier een nog lopend strafrechtelijk onderzoek betreft, kan thans niet worden ingegaan op deze vragen. De beslissing van het Openbaar Ministerie met betrekking tot dit aanvullende onderzoek zal te zijner tijd op de gebruikelijke wijze

bekend worden gemaakt. Het onderzoek wordt uitgevoerd door een recheteteam van het Korps landelijke politiediensten (KLPD) onder leiding van het Landelijk Parket.

De staatssecretaris van OCW heeft bij de installatie van de Commissie Schutte expliciet aandacht gevraagd voor de situatie bij de zes hogescholen waarop het onderzoek van het OM zich richtte. De staatssecretaris heeft de Commissie gevraagd om te onderzoeken of er nog andere aanwijzingen zijn die aanleiding zouden kunnen geven tot vermoedens van strafbare feiten.

5

Tegen de Saxion Hogescholen IJsseland wordt strafrechtelijke vervolging ingesteld wegens valsheid in geschrift. Er vindt momenteel aanvullend onderzoek plaats ter zake van valsheid in geschrift in onder andere de administratie van deze hogeschool. Wanneer de bevindingen uit dit nader onderzoek mochten leiden tot de conclusie dat er sprake is van andere strafbare feiten, zal ter zake door het Openbaar Ministerie worden beslist.

6

Voor het doen van onderzoek naar aanleiding van de aangifte van het Ministerie van OCenW was de vergelijking van kopieën van documenten naar het oordeel van het OM afdoende om tot een afgewogen oordeel te kunnen komen over de vraag of met succes vervolging van valsheid in geschrift kan worden ingesteld.

7

Uiteraard kan zich het fenomeen voordoen dat studenten, hoewel ingeschreven, geen onderwijs volgen. De oorzaken daarvan zijn velerlei en zijn in het kader van het onderzoek door het OM naar het handelen van de instellingen niet verder aan de orde geweest. In de «Vlaamse carrousel»-constructie was sprake van zogenaamde spookstudenten in die zin dat studenten wel stonden ingeschreven maar niet of nauwelijks onderwijs ontvingen. Zoals al aangegeven in de beantwoording van uw eerdere vragen, bevat de WHW en de daarop gebaseerde regelgeving geen relevante strafbepalingen ingeval van overtreding van de regelgeving op dit gebied. Ook bij de kwestie van de «spookstudenten»

geldt derhalve dat strafrechtelijk optreden slechts mogelijk is indien artikelen van het Wetboek van Strafrecht worden overtreden. Diepgaander onderzoek naar de vraag of er bekostiging werd ontvangen voor andere vormen van «spookstudenten» was voor het OM dan ook niet aan de orde nu de onderwijsinstellingen geen strafbare feiten behoeften te plegen voor de door hen ontvangen bekostiging. Bovendien zou dit nader en diepgaander onderzoek naar het oordeel van het OM buiten de aangifte vallen.

8

Voor het antwoord op deze vraag wordt verwezen naar het antwoord op vraag 2.

9

In de beantwoording van uw eerdere vragen is uiteengezet waarom het OM niet tot een vervolging kon komen. Het signaal dat er gebruiksmogelijkheden in de onderhavige wetgeving zitten is onderkend en deze worden door de staatssecretaris van OCW aangepakt. Naast de mogelijkheid van terugvorderingsacties bestaat het reguliere sanctie-instrumentarium uit de WHW en de WEB uit inhouding of tijdelijke opschorting van de rijksbijdrage. Binnen het ministerie van OCW is intussen actie ondernomen om het geldende sanctiebeleid kritisch tegen het licht te houden en noodzakelijke aanpassingen te formuleren. Daarbij zal worden aangesloten bij de voorbereidingen die worden getroffen voor de vierde tranche van de Algemene Wet bestuursrecht die mede handelt over bestuurlijke sancties.

10

Ja, de staatssecretaris van OC&W is bereid na te gaan of er mogelijkheden zijn om de wetgeving zo aan te passen dat instellingen die in strijd handelen met de evidente bedoeling van de wetgever strafbaar zijn.